

**2022 – DOSARELE PATRIMONIULUI (CI): cartea destin? - un cimitir își arată pe stânga zidurile sale mohorâte! - Jungerwald? - întuneric și lumină!
- libertatea scrisului, libertatea criticii?**

2022

Anul rugăciunii și sfinților isihasți

**Nu este grădină fără buruieni,
Nu e pădure fără uscături!**

Dosarele patrimoniului (CI)

Cartea destin? PRIN ALȚII SPRE SINE

Jinduind să-mi mlădiez ursita, identificând-o cu a componentelor norodului în sinul căruia m-am născut!

Este Dumbrava zisă Jungerwald, codru ciudat, înalt cât o catedrală fără catapeteasmă ...

**Principiul de bază al pieții culturale ca și al pieții alimentare cată să fie deplina libertate!
Libertatea scrisului, libertatea criticii. Aceasta-i esența!**

G. Călinescu 1899 - 1965

Steinhardt 1912 - 1989

Nicolae

Proverbul „No garden without its weeds/ On fat land grow foulest weeds - Nu este grădină fără buruieni. / Nu e pădure fără uscături”, îl regăsim și în patrimoniul imaterial universal. Din mulțimea românilor - evrei, invităm cititorii să-l redescopere pe scriitorul Nicolae Steinhardt (1912-1989), jurnalist și doctor în drept constituțional, convertit la ortodoxie.

În lucrarea „PRIN ALȚII SPRE SINE”, apare eseu „Cum e cu scrisul”: «M-au întrebat unii prieteni dacă felul cum răposatul Mircea Scarlat a pomenit numele meu (...) nu mi-a fost pricină de supărare ori jignire. Le-am răspuns: Cu scrisul e întocmai ca și cu producătorul care-și aduce produsele la piață spre vânzare. Își alege, bine nădăjduind, o tejghea, își potrivește marfa cât mai arătos și-și așteaptă mușteriii. **Vine o cucoană.** Roșiile astea sunt verzi, spune ea înfipță. Nu-s verzi, doamnă, răspunde vânzătorul. Și, scoțind una din maldăr, o ridică și-o înfătoșează cu dragoste cvasipărintească. Dar cucoana strîmbă din nas și pleacă semeață mai departe. **Vine un pensionar,** se uită la roșii bănuitor. Au fost cîndva bune, zice, acum îs putrede. Nu-s putrede, domnule, sunt coapte, numai bune de mîncat, deloc trecute. Dar pensionarul dă din umeri, se posomorăște și se îndepărtează nemulțumit. **Vine o bătrînică,** șubredă, mititică, sprijinită într-un băț și cere să guste din brînză. I se întinde o fărîmă pe un vîrf de cuțit lung. Molfăie fără grabă

fărîma și se înfioară. Își clatină capul: potroacă, șuieră printre dinții galbeni: e potroacă! Vai de mine face producătorul și dă să-și apere produsul dar bătrînica se sprijină mai tare pe băț și se tot duce, oțărîtă, fără să-i dea ascultare. **Vine un vlăjgan**, gustă și el din brînză; de două ori. Își țuguie buzele. Nu-i sărată, exclamă el disprețuitor. Cum se poate! se minunează producătorul. Vlăjganul însă a luat-o înainte, ca din pușcă. **Așa-i și cu scrisul**. Autorul își publică marfa și o pune la dispoziția publicului. Iar cititorii și criticii o apreciază, fiecare cum crede de cuviință, **după cum i s-a părut textul și după cum îi este firea**. Unii folosesc vorbe bune, alții laude: unii fac observații critice, alții osîndesc: cu duhul blîndeții ori cu asprime, cu perfidie ori și cu termini grosolani. Cu dreptate, fără dreptate: căci **cine, pe tărîmul acesta relativist și labil, poate hotărî ce este drept? Oricum, nu încape supărare. Principiul de bază al pieții culturale ca și al pieții alimentare cată să fie deplina libertate. Libertatea scrisului, libertatea criticii. Aceasta-i esența**. Celui ce se supără ușor îi prinde bine să stea frumușel acasă ori să nu pună condeiul pe hîrtie. La intrarea amînduror piețele se află cite o poartă (dantescă, se-nțelege), pe care stă scris cu cerneală invizibilă: **lăsați orice susceptibilitate voi care intrați aici**». Din multele mărturisiri ale marelui gânditor, reținem și declarația despre filozoful Constantin Noica: „a jucat un rol capital în viața mea: pot spune că, în afara părinților mei, nimeni nu mi-a influențat soarta mai hotărâtor, schimbîndu-mi-o din temelii”. Se știe că Noica s-a retras la Păltiniș (după 1975), el fiind cel care i-a sugerat lui Nicolae Steinhardt, refugiul monahal de la Rohia. „**Pe urmele lui Noica în Păltiniș**” și cu gândul la „*monahul Nicolae Delarohia*” am descoperit un alt eseu: „**Cartea destin**” - un răspuns la ancheta despre **textul-destin: există o carte care, mai mult ori mai puțin, a jucat pentru dv. rolul destinului?** („*Opinia studentescă*”): «Da, există pentru mine un asemenea text decisiv - și-l rog pe eventualul cititor să nu surîdă: nu-i altul decît „**Predoslovia**” la „**Întuneric și lumină**” de Ioan Brătescu-Voinești. Pot, fără a mă bănuî sedus de simplificări și intransigențe cărturărești, declara că „**Predoslovia**” mi-a determinat (...) viața: și m-a făcut să aleg, dintre două principale, calea pe care, în cele din urmă - neducînd lipsă de simțăminte doar parțial tălmăcite de verbe ca a se zbate, a se frămînta, a orbecăi - am pășit. Întocmai ca Naratorul din „**Predoslovie**” am stat și eu (imaginar, se-nțelege) în lumina palidă a unui biet peron de noptatică și mărunță gară provincială. Și prin fața mea a trecut cu iuțeala fulgerului strălucitorul freamăt al expresului purtător de lux, bogăție, putere, aventură și imense nădejdi. (...). Și pentru mine, cel acum sfîșiat de pătimașe doruri, continuînd analogia, pe linia a treia sau a patra, aștepta mohorîtul tren personal, parcă fantomatic, parcă pîtit în beznă, ceață și opacitate, prăfuit, slut, ostenit, destinat a merge alene spre locuri bine știute, lipsite de prestigiu și mister, de splendoare și huiet cosmopolit. **În care să urc? Viața mi-a oferit posibilitatea să sui în expres**. Și mult m-a atras și fermecat alternativa aceasta (...). Dar mă atrăgea în egală (și parcă dureroasă, presimțit predestinată) măsură și posacul tren personal, (...). Trenul acesta, pînă la urmă, l-am ales, cu dragoste și duioșie, de bună și îndărătnică voie a mea, (...). **Jinduind să-mi mlădiez ursita, identificînd-o cu a componentilor norodului în sînul căruia m-am născut**. Și-am dat și eu de becuri din belșug colbăite, de pasageri bosumflați și somnoroși, de mirosuri neîmbietoare, m-am poticnit de geamantane și desagi lăsați pe coridor, (...). Nu-mi pare rău (...); că am îndrăgit trenul careocoliș, tîrîș-grăpiș, m-a dus, după tîrzie vreme, în Maramureș și m-a încredințat hurducatei bunăvoînțe a unui bătrîn autobuz cu destinația Rohia».

În actualul context global, în care județul Sibiu implementează „Anii Drumetiei” (2021-2022), vă invităm să descoperiți **peisajul cultural al rezervației naturale „Parcul Natural Dumbrava Sibiului”** - 933 ha (!) - înființată în scopul protejării biodiversității și menținerii într-o stare de conservare favorabilă a florei și faunei sălbatice aflate în lunca Depresiunii Sibiului.

Reamintim sibienilor impresiile istoricului literar, scriitorul George Călinescu (1899-1965), consemnate în lucrarea „**Istoria literaturii române de la origini până în prezent**” (1941): «Dacă în inima Sibiului o iei la vale pe lângă vechile cazărmi austriece, pe drumul numit acum Octavian Goga, după o bună bucată de uliță largă de mahala ardelenescă, cu dughene și cazemate, aerul se întuneacă de copaci și se umple de un miros funebru, de putrefacție silvică. **Un cimitir își arată pe stânga zidurile sale mohorâte și prin grilaje pajiștile cu o iarbă de grasă verzime.** Apoi drumul intră într-o adevărată pădure de stejari înalți așezați în rânduri ca niște cătane, prin trunchiurile cărora se zăresc crestele munților. **Este Dumbrava zisă Jungerwald, codru ciudat, înalt cât o catedrală fără catapeteasmă, de o sălbăticiune supravegheată de om, părând câteodată parcul unui oraș, dar fiind totuși o pădure adevărată,** care prelungindu-se într-altele, se urcă până în Carpați, căci de aici încolo suntem la marginea așezărilor omenești și potecile satelor se pierd în pustietatea munților». Din această mare pădure transilvană, s-au desprins: 1. Parcul englezesc (prin decizia municipalității din 1856, actualul parc Sub-Arini pe 22 ha), 2. Fosta fabrică de postavuri a breslei țesătorilor de lână mică (înființată în 1868, devenit după 1990 societatea SITEX); 3. Cimitirul municipal (în 1907, cel mai mare din România; în prezent cu o suprafață de 37,12 ha); 4. O grădină zoologică (în 1929, prima din România, pe cca. 20 ha); 5. Muzeul Tehnicii Populare (în 1963, cel mai mare din Europa, pe 96 ha). Amintim de hanul și campingul Dumbrava și alte investiții, gândindu-ne că orice strategie turistică ar trebui să asigure trasee de vizitare continue (cu un bilet unic de intrare în municipiul Sibiu) pentru descoperirea celei mai mari rezervații naturale municipale din România (!) Să fie Dumbrava - „**paradisul pierdut**” al Sibiului?

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2022-dosarele-patrimoniului-ci-carte-destin-un-cimitir-isi-arata-pe-stanga-zidurile-sale-mohorate-jungerwald-intuneric-si-lumina-libertatea-scrisului-libertatea-criticiei-163354.html>

În: Tribuna, 10 martie 2022